

สัมมนา:

WiL (Work-Integrated Learning) มิติใหม่ของอุดมศึกษาไทย

25 พฤษภาคม 2553 เวลา 9:00 – 15:00 น.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ร่วมจัด โดย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.)

คณะกรรมการบริหารโครงการประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐ

WWG | WIL
Working
Thailand Group

AGENDA

สัมมนา:

WiL (Work-Integrated Learning) มิติใหม่ของอุดมศึกษาไทย

25 พฤษภาคม 2553 เวลา 9:00 – 15:00 น.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ร่วมจัด โดย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ร่วมกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.)

คณะกรรมการบริหารโครงการประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐ

8:30 a.m. – 9:00 a.m.	ลงทะเบียนรับเอกสาร	
9:00 a.m. – 9:30 a.m.	กล่าวเปิดงาน และบรรยาย พิเศษ เรื่อง Roadmap WiL ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี	รศ.ดร. นำยุทธ สงค์ธนาพิทักษ์ อธิการบดีมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
9:30 – 9:45 a.m.	พักรับประทานอาหารว่าง	
9:45 – 11:45 a.m.	Work-integrated Learning on Higher Education in Germany	Ulrych Post
11:45 – 12:00 p.m.	Q&A session	
12:00 – 13:00 p.m.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13:00 p.m.–13:30 p.m.	บรรยายเรื่อง กรอบแนวคิดการ นำ WiL สู่ภาคปฏิบัติในบริบท อุดมศึกษาไทย	ผศ.ดร.ปานเพชร ชินินทร รองอธิการบดี มทร.ธ.
13:30 – 14:30 p.m.	Open Discussion เรื่อง ประสบการณ์สหกิจศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษาไทย	ผู้เข้าร่วมสัมมนา
14:30 – 14:40 p.m.	พักรับประทานอาหารว่าง	
14:40 – 15:00 p.m.	Group Discussion Roadmap WiL RMUT	คณะทำงาน WiL มทร.

WiL : Work-integrated FAQ Frequently Answer and Question

เอกสารประกอบสัมมนา หมายเลข 1

WWG WiL
Thailand Working
Group

FAQ (Frequently Answer and Question)

ถาม Q1) ถามสหกิจศึกษากับ WiL เหมือนกันหรือไม่

ตอบ A1: จากศึกษา WiL ทั่วโลก พบว่ามีรูปแบบที่เหมือนกันอยู่ 9 รูปแบบ สหกิจศึกษา (Cooperative Education หรือ Coop) เป็นรูปแบบหนึ่งของ WiL สหกิจศึกษาเป็น subset ของ WiL ถือเป็น การเรียนรู้เชิงประสบการณ์เช่นเดียวกับ WiL แต่สรุปคุณลักษณะที่แตกต่างกันได้ 2 ลักษณะ (1) *ปรัชญา* ปรัชญาของสหกิจฯ คือ “*รู้ตน รู้คน รู้งาน*” หมายถึง การฝึกงานในสถานประกอบการมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ผู้เรียนได้รู้จักเข้าใจตนเองว่ามีความชอบถนัดในงานประเภทใด ได้รู้จักชีวิตจริงของคนทำงานในสถานประกอบการ และได้เรียนรู้ว่างานต่างๆ จำเป็นต้องใช้ทักษะความรู้ใด ในขณะที่ปรัชญาของการฝึกงานแบบ WiL เน้น *เรียนจริง รู้จริง และทำจริง* เป็นการเรียนรู้ควบคู่กับการฝึกงานโดยต้องการให้ผู้เรียน *บรรลุสมรรถนะของอาชีพ* เมื่อเรียนจบแล้วต้องสามารถประกอบอาชีพได้ (2) *องค์ประกอบ 3-ส* หลักสูตรแบบสหกิจฯ ประกอบด้วย ส-สถานศึกษา และส-สถานประกอบการ (ตอนฝึกงาน) ในขณะที่หลักสูตรแบบ WiL ต้องประกอบด้วย 3-ส ส-สถานศึกษา ส-สถานประกอบการ และส-สมาคมวิชาชีพ โดยทั้ง 3-ส จะเกี่ยวข้องตั้งแต่ขั้นตอนการร่างหลักสูตร

ถาม Q2) ทำสหกิจฯ อยู่แล้วจะทำให้เป็น WiL ต้องทำอย่างไร

ตอบ A2) ระยะสั้น ควรปรับปรุงหลักสูตรเดิม โดยปรับเฉพาะกลุ่มวิชาชีพเลือก ในรายวิชาที่เน้นงานอาชีพจะต้องจัดความร่วมมือกับสถานประกอบการ โดยจะต้องให้ผู้เรียนเข้าไปเรียนและฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการเป็นหลัก ส่วนวิชาชีพพื้นฐานและวิชาศึกษาทั่วไป ผู้เรียนจะต้องเรียนในสถานศึกษา โดย (1) เพิ่มบทบาทของสมาคมวิชาชีพเข้าไป (2) เน้นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ฝึกปฏิบัติแล้วสามารถประกอบอาชีพได้จริง โดยใช้ *รูปแบบการจัดการศึกษาแบบใดก็ได้* ได้แก่ สหกิจศึกษา, ทัศนศึกษา, Internship และ Apprentice เป็นต้น (3) เลือก *รูปแบบการจัดการเรียนการสอน* ให้เหมาะสมกับสมรรถนะอาชีพ ได้แก่ EBL (Experience-Based Learning), Constructivism, PjBL (Project-Based Learning), Problem-Based Learning, RBL (Research-Based Learning) เป็นต้น

ระยะยาว ควรพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยเริ่มจากมาตรฐานอาชีพ หรือสมรรถนะอาชีพจากสมาคมวิชาชีพ จากนั้นร่วมจัดทำหลักสูตรโดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(Stakeholder) ร่วมจัดทำหลักสูตรโดยมาจาก 3 ส. และแบ่งหลักสูตรออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนวิชาศึกษาทั่วไป เน้นความเป็นมนุษย์ ส่วนวิชาวิชาชีพพื้นฐาน เน้นความสามารถเบื้องต้นในการประกอบอาชีพ และส่วนวิชาชีพเฉพาะ เน้นการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง

ถาม Q3) หลักสูตรแบบ WiL แตกต่างจากหลักสูตรแบบปกติอย่างไร

ตอบ A3) สัดส่วนของทฤษฎี และปฏิบัติจะใกล้เคียงกัน หลักสูตร WiL ควรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ส่วนวิชาพื้นฐานควรจะมีการจัดการเรียนการสอน ให้ตอบสนองกับสมรรถนะที่ต้องการ และจัดการเป็นแบบ PBL ส่วนวิชาที่เป็นการประยุกต์ ควรเป็นลักษณะ PjBL ตัวผู้สอนจะต้องเป็นผู้ให้คำปรึกษามากกว่าการถ่ายทอด และกิจกรรมในชั้นเรียนจะต้องเป็นแบบ Show And Share หลักสูตรแบบ WiL จึงแตกต่างจากหลักสูตรปกติ ดังต่อไปนี้ (1) เน้นสมรรถนะอาชีพในการฝึกปฏิบัติงานจริงในแต่ละอาชีพ (2) มีผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญ คือ 3 ส ประกอบด้วย สถานศึกษา สถานประกอบการ และสมาคมวิชาชีพ และ (3) มีมาตรฐานสำหรับ 3 ส คือ สถานศึกษาจะมีมาตรฐานคุณวุฒิ สถานประกอบการจะมีมาตรฐานปฏิบัติการ และสมาคมวิชาชีพมีมาตรฐานวิชาชีพ

ถาม Q4) มีหลักสูตรแบบปกติอยู่ต้องการปรับให้เป็น WiL ต้องทำอย่างไร

ตอบ A4) หลักสูตรแบบปกติอยู่ต้องการปรับให้เป็น WiL ต้องมีการปรับการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการเรียนรู้งับการทำงานในสถาบันอุดมศึกษา ตามปัจจัยสู่ความสำเร็จทั้ง 6 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้านมาก แต่จะขอสรุปที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

๒๑ **ด้านหลักสูตร** ประกอบด้วยด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ และด้านปฏิบัติการ ต้องพัฒนาจาก 3 ส เน้นสมรรถนะอาชีพ

๒๒ **ด้านการจัดการเรียนการสอน** ประกอบด้วย เน้นสมรรถนะอาชีพในการฝึกปฏิบัติงานจริงในแต่ละอาชีพ เลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับสมรรถนะอาชีพ เช่น PBL, PjBL เป็นต้น ควรจัดแบบ Block Course เป็น Module ในแต่ละวิชา

๕๑ ด้านผู้เรียน ประกอบด้วย การกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียน ผู้เรียนต้องผ่านประสบการณ์อาชีพก่อนเข้าเรียน ผ่านการแนะแนวอาชีพและการฝึกงานทำ

๕๒ ด้านผู้สอน ประกอบด้วย ควรมีประสบการณ์ในอาชีพจริงก่อนทำการสอน ผู้สอนที่มาจากสถานประกอบการควรมีทักษะในการถ่ายทอด/สื่อสาร/การจัดการชั้นเรียนและการประเมินผู้เรียน

๕๓ ด้านผู้ประกอบการ ประกอบด้วย มีระบบการฝึกอาชีพที่เป็นมาตรฐาน มีระบบการฝึกที่เน้นสมรรถนะอาชีพ และมีการประเมินผลของการฝึกตามหลักสูตร

๕๔ ด้านการเงิน ประกอบด้วย มีการจัดสรรเงินงบประมาณที่เพียงพอตามต้นทุนการผลิตในแต่ละอาชีพ จัดสรรสัดส่วนความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้าน WIL ให้ชัดเจนระหว่าง 3 ส ข้อบังคับ ระเบียบและประกาศต่างๆ ด้านการเงินให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น

ถาม Q5) ถ้าจะเริ่มพัฒนาหลักสูตรใหม่ให้เป็นแบบ WiL ต้องทำอย่างไร
ตอบ A5) WiL เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อให้ประกอบอาชีพได้จริง ดังนั้น ต้องหาความต้องการความจำเป็นในหลักสูตรรายวิชาที่จะมีการเรียนรู้ร่วมกับการทำงาน ในการจัดการศึกษา 9 รูปแบบ โดยต้องมีการบูรณาการวิชาต่างๆ ในลักษณะของการเข้าไปทำงานจริงในสถานประกอบการให้ตรงตามสาขาอาชีพที่เรียน โดยเริ่มต้นจาก (1) การวางแผนประกอบด้วย นโยบายของรัฐ พันธกิจของสถานศึกษา เป้าหมายของการผลิตบัณฑิต และการตัดสินใจในการจัดการเรียนการสอนแบบ WiL (2) การจัดโครงสร้างองค์การของการจัดการเรียนการสอนแบบ WiL ต้องมีองค์ประกอบจากความร่วมมือของ 3 ส คือสถานศึกษา สถานประกอบการ และสมาคมวิชาชีพ (3) การดำเนินงาน ประกอบด้วย คู่มือ ปัจจัยสู่ความสำเร็จทั้ง 6 ด้านของการจัดการเรียนการสอนแบบ WiL ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสถานประกอบการ และด้านการเงิน (4) การประเมินผล ประกอบด้วย เกณฑ์มาตรฐานของการจัดการเรียนการสอนแบบ WiL

ถาม Q6) การออกแบบหลักสูตร WiL จะขัดแย้งกับ TQF/NQF หรือไม่เพราะเหตุใด

ตอบ A6) ไม่ขัดแย้ง แต่สอดคล้องกับ TQF/NQF เนื่องจาก ทั้ง WiL และ TQF/NQF ต่างมีแนวคิดมาจากหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based) เช่นเดียวกัน แต่ TQF/NQF กำหนดเพียงมาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้าน ซึ่งถือเป็นสมรรถนะหลัก (Core competency) เพียงด้านเดียว ในขณะที่ WiL จะกำหนดสมรรถนะตามหน้าที่ (Functional competency) และสมรรถนะตามความเชี่ยวชาญ (Professional competency) ไว้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ TQF/NQF เป็นเพียงการกำหนดมาตรฐานด้านคุณวุฒิ ในขณะที่ WiL จะครอบคลุมถึงมาตรฐานด้านวิชาชีพ และด้านปฏิบัติงานอีกด้วย WiL จึงไม่เพียงแต่สอดคล้องกับ TQF/NQF เท่านั้น แต่ยังมีส่วนช่วยเติมเต็ม TQF/NQF อีกด้วย

ถาม Q7) หลักสูตรแบบ WiL จำเป็นต้องทำ MOU กับทั้ง 3 สหรือไม่

ตอบ A7) เพื่อผลสำเร็จ คงจะต้องมีการประสานงานทั้ง 3 ส โดยสถานศึกษาเจ้าภาพหลักในการแสวงหาเครือข่ายในการร่วมงานด้วยตนเอง (เข้าหา เข้าถึง 2 ส)

ถาม Q8) หลักสูตรแบบ WiL ที่ขาด ส-สมาคมวิชาชีพ หรือ ส-สถานประกอบการ จะทำอย่างไร

ตอบ A8) เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องรู้และหาแนวทาง วิธีการทำความร่วมมือ กับ 2 ส ให้ได้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องหาแนวทางทำความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพและสถานประกอบการให้ได้ ไม่ควรปล่อยให้สถานศึกษาเป็นผู้จัดทำหลักสูตรเพียงฝ่ายเดียว ในกรณีที่สาขาอาชีพนั้นยังไม่มีสมาคมวิชาชีพ ควรระดมผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพนั้นมาร่วมกันกำหนดฐานสมรรถนะที่จำเป็นต่อสาขาอาชีพนั้น

ถาม Q9) หลักสูตร WiL ต้องเป็นสายวิชาชีพเท่านั้นหรือไม่ สายศิลปศาสตร์ (Liberal Arts Education) สามารถจัดแบบ WiL ได้หรือไม่อย่างไร

ตอบ A9) หลักสูตรสามารถใช้ได้กับทุกสาขาวิชา แต่ต้องมีอาชีพรองรับ โดยเฉพาะสาขาที่เน้นการผลิตบัณฑิตที่สามารถปฏิบัติงานได้จริง หลักสูตร WiL จึงใช้ได้กับทุกสาขาวิชา เพียงแต่ตัวหลักสูตรต้องระบุให้แน่ชัดว่าบัณฑิตที่จบนั้นจะเข้าสู่สาขาอาชีพใด การจัดการเรียนการสอนต้องสามารถบูรณาการวิธีการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่งใน 9 รูปแบบของ WiL โดยที่นักศึกษาต้องมีสมรรถนะตรงความต้องการของสาขาอาชีพนั้น

ถาม Q10) ถ้าต้องการจัดหลักสูตรแบบ WiL ทั้ง 3 ส ใครมีบทบาทอย่างไร ต้องทำอะไรบ้าง

ตอบ A10) *ภาคการศึกษา* เป็นหัวใจสำคัญของการเกิดขึ้นและความยั่งยืนของการจัดการศึกษาแบบ WiL ซึ่งไม่เพียงแต่ต้องนำนโยบายจากภาครัฐมาปฏิบัติเท่านั้น แต่เป็นกลไกหลักที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานหลักสูตรแบบ WiL ให้ประสบความสำเร็จ โดยเชื่อมโยงกับภาคสถานประกอบการและภาคสมาคมวิชาชีพในขั้นตอนต่างๆ รวมทั้งต้องวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ บุคลากร และการบริหาร เพื่อแสวงหาความเป็นเลิศของหลักสูตรแบบ WiL ที่เป็นอัตลักษณ์และสอดคล้องกับ **positioning** ของสถาบันแต่ละแห่ง

สถานประกอบการ มีความสำคัญต่ออุดมศึกษาไทยอย่างยิ่ง ในมิติของประสิทธิภาพนั้น สถานประกอบการจัดเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพที่สุดทั้งในด้านบุคลากร กระบวนการ ทักษะความชำนาญ เทคโนโลยี ดังนั้น สถานประกอบการจึงไม่ควรทำหน้าที่เพียงมีบทบาทในด้านอุปสงค์ (Demand side) ในฐานะองค์กรผู้ใช้บัณฑิตเท่านั้น แต่สถานประกอบการควรมีบทบาทสำคัญในด้านอุปทาน (Supply side) ได้อีกด้วย โดยมีส่วนสำคัญในกระบวนการผลิตบัณฑิตบัณฑิตร่วมกับภาคการศึกษา และภาคส่วนอื่นๆ เพื่อแก้ปัญหาคุณภาพบัณฑิตไม่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ลดเวลาและค่าใช้จ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อมในการฝึกอบรมแรงงานเมื่อเริ่มทำงานในสถานประกอบการ

องค์กร/สมาคมวิชาชีพ การบริหารจัดการการเรียนการสอนแบบ WiL องค์กร/สมาคมวิชาชีพจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นองค์กรกำหนดมาตรฐานด้านสมรรถนะอาชีพ มาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ ทดสอบมาตรฐานสมรรถนะ ออกใบรับรองสมรรถนะวิชาชีพ เป็นต้น สมาคม/องค์กรวิชาชีพเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะเป็นหน่วยงานกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ

จึงควรมีส่วนเชื่อมโยงถึงกัน และใช้ความเป็นเครือข่ายร่วมมือกันเพื่อสนับสนุน ส่งเสริม ผลักดัน ปรับปรุง ขยายผล ให้นำมาตรฐานและสมรรถนะที่กำหนดไว้ ไปใช้ในหลักสูตรของภาคสถานศึกษาและภาคผู้ประกอบการในการกำหนด ตำแหน่งงานและอัตราค่าตอบแทนได้อย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุป *สถานศึกษา* มีหน้าที่ วางแผนและบริหารจัดการเรียน การสอน *สถานประกอบการ* มีหน้าที่ ส่งเสริมให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา ในการจัดการเรียนการสอน และการฝึก *ส่วนสมาคมวิชาชีพ* มีหน้าที่ กำหนด เกณฑ์มาตรฐานในการประกอบอาชีพ

โครงการวิจัย แนวทางการจัดการเรียนการสอน
ที่บูรณาการ การเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated
Learning : WIL) ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย

เอกสารประกอบสัมมนา หมายเลข 2

WWG | WIL
Thailand | Working
Group

โครงการวิจัย แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ
การเรียนรู้กับการทำงาน (Work-Integrated Learning : WIL)
ในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย

คณะผู้วิจัย

ผศ.ดร. ปานเพชร ชินินทร, ผศ.ดร.จิระเสกข์ ตริเมธสุนทร,
ผศ.ดร.อัศครุฑณ์ พูลกระจ่าง, ผศ.วิวัฒน์ คลังวิจิตร, ผศ. วณิดา ฉินนะโสิต,
ดร.เทอดเกียรติ ลิ้มปิติปรากการ และ นายวิเศษฐ์ พลายมาศ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์
เพื่อนิยามการจัดการเรียนการสอนที่
บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน
(Work Integrated Learning)
วิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับ
หลักการ/แนวคิด ปรัชญา
จุดมุ่งหมาย พัฒนาการ และความ
จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนที่
บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานใน
สถาบัน อุดมศึกษาตลอดจนวิเคราะห์
โครงสร้าง องค์กร ระบบการบริหาร
จัดการ ปัจจัย/เงื่อนไขของความ
สำเร็จทั้งของไทยและต่างประเทศ 6
ประเทศซึ่งประกอบด้วย ประเทศ
สาธารณรัฐเกาหลี, ญี่ปุ่น, อินเดีย,
สาธารณรัฐฟินแลนด์, สมาพันธรัฐ
สวิส และสหรัฐอเมริกา พัฒนา
แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่

บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน
ภายใต้หลักการ/แนวคิด ปรัชญา
จุดมุ่งหมาย พัฒนาการ และความ
จำเป็นในการจัด การเรียนการสอนใน
รูปแบบดังกล่าว ตลอดจนวิเคราะห์
โครงสร้าง องค์กร ระบบการบริหาร
จัดการ ปัจจัย/เงื่อนไขของความ
สำเร็จ ภายใต้รูปแบบต่าง ๆ
ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ
วัฒนธรรมองค์กรของสถาบัน
อุดมศึกษาไทย และบริบททาง
เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของ
ไทยในอนาคต และจัดทำข้อเสนอ
แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่
บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน
ของสถาบันอุดม ศึกษาไทยรวมทั้งข้อ
เสนอเชิงนโยบายยุทธศาสตร์
แนวทาง/มาตรการในการดำเนินงาน

ให้บรรลุผลสำเร็จในการนำไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งแผน/ขั้นตอนการดำเนินงานในช่วงเปลี่ยนผ่าน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย มีหลักการแนวคิด/ปรัชญาการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน เป็นกรณีหนึ่งของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงานและทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ ได้รู้จักชีวิตการทำงานที่แท้จริงก่อนสำเร็จการศึกษา จุดมุ่งหมายการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานได้แก่สถาบันการศึกษา ได้มีการเชื่อมโยงโลกการศึกษากับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเข้าด้วยกันทำให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูงสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ โครงสร้าง

ความร่วมมือประกอบด้วยสถานศึกษา สถานประกอบการ และองค์กรวิชาชีพ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานมี 4 รูปแบบ ได้แก่ ระบบทวิภาคี (DVT) ระบบสหกิจศึกษา (Cooperative) ระบบฝึกงาน (Apprentice) ระบบการฝึกหัด (Internship) และปัจจัยเงื่อนไขของความสำเร็จได้แก่ สถาบันการศึกษา และสถานประกอบการมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุน มีผู้รับผิดชอบระดับต่างๆที่ชัดเจน รวมทั้งมีการสร้างความเข้าใจให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีกระบวนการในการเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาที่จะเข้าร่วมโครงการ มีการกำหนดให้ทำรายงานเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน รวมทั้งทางภาครัฐให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีเพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับสถานประกอบการที่เข้าร่วม

คำสำคัญ: จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน, ระบบทวิภาคี, ระบบสหกิจศึกษา, ระบบฝึกงาน และระบบการฝึกหัด

Abstract

It is hardly to refuse that the education in Thailand has struggle in quality which reflects in the result of unready to work of many newly graduated labors. It seems that this problem has been caused by several-year changing trend of education that increasingly taught in theory more than stressing on the practice, and this would lead students to face an unfortunate lacking of skills and some of experience. So it is time to find ways to solve this national problem. The research has been processed on the purpose to develop the work integrated learning program which matches to organization structure management, economy, and context of culture in Thai education to define the mean of integrated learning in Thailand by analyzing present knowledge, concept, philosophy, the goal of the mission, the measurable following development after the

mission has engaged, and the necessity of the program establishment in each university.

Besides those analysis, the research also consider of structure of system management in most organization including factors which help the mission succeed by studying the some accomplished universities in Thailand, South Korea, Japan, India, Finland, the United States, and especially Switzerland.

From the study, there are already 4 programs that have been set up in Thailand, the Dual Vocational Training (DVT), the Cooperative program, the apprentice, and the internship, which are relatively success. And also the factors to accomplish we found from the case studies show that the program will be succeed if there are clear-cut policy from each universities to support, in the same time there suppose to be an organization that control the

integrated learning program and method to be in the same standard in the country, following with education reform in curriculum, lecturer quality, and teaching loads etc. Then making the better understanding and relationship among universities, business

firms, and related filed about the social benefit of the participation which all will gain in the long run to draw the future students to attend is a good motivation to shape the good sign of the working integrated learning education in Thailand.

Keywords: Work Integrated Learning, Dual Vocational Training, Cooperative Education, Apprentice and Internship

ความสำคัญและสภาพปัญหา

การจัดการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและเป็นรากฐานที่สำคัญ ในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิตในทศวรรษที่ผ่านมา กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งมีการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการที่ทันสมัยอย่างรวดเร็วทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงตระหนักถึงการพัฒนาค้นหาคุณภาพของคน เพื่อการพัฒนา

ประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนในสังคมโลก สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) กระแสโลกาภิวัตน์ได้ก่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจและสังคมใหม่ที่เป็นสังคมฐานความรู้ ประเทศต่างๆ ในโลกโดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาเช่นประเทศไทย จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้สามารถปรับตัวก้าวตามโลกได้อย่างรู้เท่าทันมากขึ้น ซึ่งการสร้างและใช้ความรู้จะมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนและก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาความรู้ในตัวมนุษย์ ความรู้ทางเทคโนโลยีและความรู้ในวิทยาการต่างๆ

ซึ่งเป็นการพัฒนารากฐานการแข่งขัน
ในเศรษฐกิจระดับจุลภาคของประเทศ
ที่ถือเป็นปัจจัยชี้้นำในการเพิ่มขีด
ความสามารถของการแข่งขันของ
แต่ละประเทศที่จะก้าวเข้าสู่สังคมฐาน
ความรู้ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็น
รากฐานในการแก้ไขปัญหา
สร้างสรรค์ความก้าวหน้า และพัฒนา
ประเทศ ในด้านต่างๆ เพราะการ
ศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์
โดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคล
ของประเทศให้เป็นผู้ที่รู้จักคิด รู้จักแก้
ปัญหา ตลอดจนรู้จักใช้ทรัพยากรที่มี
อยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสิ้น
เปลืองน้อยที่สุด การที่ประเทศจะ
เจริญก้าวหน้าได้จำเป็นต้องมี
ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความคิด
และทักษะทางด้านฝีมือจำนวนมาก

ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน กล่าวว่า
“สหกิจศึกษามาจากหลักคิดที่ว่าถ้าจะ
ให้บัณฑิตมีคุณภาพตามที่ตลาด
แรงงานต้องการคงต้องบูรณาการการ
เรียนรู้กับการทำงานเข้าด้วยกัน
เป็นลักษณะ **Work Integrated
Learning** ซึ่งเป็นแนวทางจัดการ
ศึกษาที่ยอมรับกันทั่วโลก และ
สามารถจัดได้หลายวิธี แต่วิธีที่ใช้ได้
ผลทั่วโลกคือ **Cooperative
Education** หรือสหกิจศึกษาเป็นการ
ศึกษาที่ทำร่วมกันระหว่างสถานศึกษา

กับสถานประกอบการ นายนิพนธ์
สุรพงษ์รักเจริญ รองประธานสภา
อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้เล็ง
เห็นความสำคัญของสหกิจศึกษา
โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
สุรนารีดำเนินการในเรื่องนี้มาตั้งแต่
ต้น ก่อนที่จะมีการขยายไปยังสถาบัน
อุดมศึกษาอื่น ๆ และสถาน-ประกอบ
การที่เป็นสมาชิกของสภาอุตสาหกรรม
ทั่วประเทศ ในอดีตสถาบันอุดมศึกษา
ซึ่งเป็นแหล่งผลิตกำลังคนกับสถาน
ประกอบการซึ่งเป็นผู้ใช้ผลผลิตของ
สถาบันอุดมศึกษานั้นเหมือนอยู่ใน
โลกคนละใบ หากไม่สามารถเชื่อมโยง
โลกของการศึกษากับโลกของการ
ทำงานจริงเข้าด้วยกันได้ เอกชนก็ไป
ไม่รอดเพราะต้องพึ่งพาผลผลิตที่มี
คุณภาพจากภาพการศึกษา ถ้าพึ่งไม่
ได้สุดท้ายก็ต้องผลิตเองเหมือนที่ซีพี
และโลตัสทำอยู่ในขณะนี้จากสภาพ
ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะวิจัย
เอกสารทั้งในและต่างประเทศ เพื่อ
ศึกษาสภาพปัจจุบันด้านปัญหาและ
อุปสรรคของการจัดการเรียนการสอน
ที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน
(**work - integrated learning**)
ในสถาบันอุดมศึกษา วิทยาลัย
อาชีวศึกษา รวมทั้งรูปแบบการจัดการ
เรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้
กับการทำงานของต่างประเทศ เพื่อ

การสังเคราะห์และนำมาพัฒนา
แนวทาง การจัดการเรียนการสอนที่
บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานใน
สถาบันอุดมศึกษาของไทยที่
สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและ
สังคมของไทย

2. วัตถุประสงค์

1) นิยามการจัดการเรียน
การสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการ
ทำงาน (work-integrated
learning) ในรูปแบบ/วิธีการต่าง ๆ
เช่น ระบบทวิภาคี สหกิจศึกษา
Problem based/ Project based
learning Cooperative Learning
 เป็นต้น

2) ศึกษาและวิเคราะห์
สภาพปัจจุบัน ปัญหา ปัจจัยของ
ความสำเร็จและความล้มเหลวของ
การจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ
การเรียนรู้กับการทำงานในรูปแบบ
ต่าง ๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาไทยดำเนิน
การในปัจจุบัน รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัย
กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ของ
การจัดการเรียนการสอนที่ บูรณาการ
การเรียนรู้กับการทำงานในสาขา
วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
เพื่อนำเสนอในที่ประชุมโต๊ะกลมไทย
-สหรัฐฯ ครั้งที่ 4 ณ ประเทศสหรัฐ
อเมริกา ตลอดจนศึกษาสภาพการ
จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการ

เรียนรู้กับการทำงานของประเทศ
สหรัฐอเมริกาเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น
ประกอบการแลกเปลี่ยนประสบการณ์
กับประเทศสหรัฐอเมริกา

3) ศึกษาและวิเคราะห์องค์
ความรู้เกี่ยวกับหลักการ/แนวคิด
ปรัชญา จุดมุ่งหมาย พัฒนาการ
และความจำเป็นในการจัดการเรียน
การสอนที่บูรณาการการเรียนรู้
กับการทำงานในสถาบันอุดมศึกษา
ตลอดจนวิเคราะห์โครงสร้าง องค์กร
ระบบการบริหารจัดการ ปัจจัย/
เงื่อนไขของความสำเร็จทั้งของไทย
และต่างประเทศไม่น้อยกว่า 6
ประเทศ

4) ออกแบบและพัฒนา
หรือปรับปรุง รูปแบบ/แนวทางการ
จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ
การเรียนรู้กับการทำงาน ภายใต้
หลักการ/แนวคิด ปรัชญา
จุดมุ่งหมาย พัฒนาการ และความ
จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนใน
รูปแบบดังกล่าว ตลอดจนวิเคราะห์
โครงสร้าง องค์กร ระบบการบริหาร
จัดการ ปัจจัย/เงื่อนไขของความสำเร็จ
ภายใต้รูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมและ
สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กรของ
สถาบัน อุดมศึกษาไทย และบริบท
ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
ของไทยในอนาคต

5) จัดทำข้อเสนอแนะทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้งานกับการทำงานของสถาบันอุดมศึกษาไทย รวมทั้งข้อเสนอเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง/มาตรการในการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จในการนำไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งแผน/ขั้นตอนการดำเนินงานในช่วงเปลี่ยนผ่าน (transition period)

3. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ครอบคลุมสถาบันอุดมศึกษาไทยที่จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้งานกับการทำงาน ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษามหาวิทยาลัยรัฐและเอกชน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และกรณีศึกษาของต่างประเทศไม่น้อยกว่า 6 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น อินเดีย สาธารณรัฐฟินแลนด์ สหพันธรัฐสวิส และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

1) ศึกษาเอกสารเพื่อกำหนดคำนิยาม “การจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้งานกับการทำงาน” (work-integrated learning : WIL) ในรูปแบบ/วิธีการต่างๆ

2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ work integrated

learning ในประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยของความล้มเหลวและความสำเร็จที่เกิดขึ้น

3) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศ เกี่ยวกับหลักการ/แนวคิด ปรัชญา/ทฤษฎีที่อยู่เบื้องหลังหลักการ/แนวคิด ตลอดจนการวิเคราะห์โครงสร้างองค์กร ระบบการบริหารจัดการ ปัจจัย/เงื่อนไขของความสำเร็จ และวิวัฒนาการของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้งานกับการทำงานของต่างประเทศ

4) ออกแบบและพัฒนาหรือปรับปรุง รูปแบบ/แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้งานกับการทำงาน ภายใต้หลักการ/แนวคิด ปรัชญา/ทฤษฎีที่อยู่เบื้องหลังหลักการ/แนวคิด ตลอดจนการวิเคราะห์โครงสร้างองค์กร ระบบการบริหารจัดการ ปัจจัย/เงื่อนไขของความสำเร็จ ภายใต้รูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กรของสถาบันอุดมศึกษาของไทย ตลอดจนบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศไทยในอนาคต

5) จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ทรง

คุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ข้อคิดเห็น ต่อร่างเอกสารงานวิจัย ตลอดจน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทาง/มาตรการในการดำเนินงาน ให้บรรลุผลสำเร็จในการนำไปสู่การ ปฏิบัติ รวมทั้งแผน/ขั้นตอนการดำเนินงานในช่วงเปลี่ยนผ่าน (transition period) รวมทั้งนำเสนอต่อที่ประชุม คณะอนุกรรมการบริหารโครงการ ประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐฯ เพื่อให้ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

6) ปรับปรุงแก้ไขรายงาน ฉบับสมบูรณ์ตามข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ของคณะอนุกรรมการบริหารโครงการ ประชุมโต๊ะกลมไทย-สหรัฐฯ

5. ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินงาน 8 เดือน นับตั้งแต่วันที่ทำสัญญา (สิงหาคม 2551 – มีนาคม 2552)

7. ผลการวิจัย

7.1 จากการศึกษาและวิเคราะห์ เอกสารการจัดการศึกษาแบบ WIL ของต่างประเทศ จะนำเสนอการ เปรียบเทียบในรูปตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบประเด็นต่างๆเกี่ยวกับ WIL ของ 3 ประเทศ ในทวีปเอเชีย

หัวข้อเรื่อง	สาธารณรัฐเกาหลี	ญี่ปุ่น	อินเดีย
<p>1. หลักการแนวคิด/ปรัชญา</p> <p>การศึกษาตลอดชีวิตและลักษณะการศึกษาคือการศึกษาคือต่อเนื่อง การจัดการศึกษาดังแต่อนุบาลถึงระดับอุดมศึกษาในระบบปิด ทั้งยังจัดการศึกษาตอบสนองความต้องการผู้ที่ทำงานแล้วแต่ต้องการเรียนเสริมความรู้หรือเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงอาชีพให้มีโอกาสการเรียนรู้เท่าเทียมระบบโรงเรียนโดยทั่วไป</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ สหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง อยู่บนหลักการของการเรียนรู้จากฐานรากการทำงาน (Work-based learning) กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนตนเองเป็นหลัก (Self-directed Learning) ที่สะท้อนให้เห็นการปฏิบัติจริง ■ การเรียนรู้จากรูปแบบ Problem Base Learning เป็นการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ บวกกับประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญในสถานการณ์ที่คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาประกอบกันทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาและเกิดการเรียนรู้ อาจได้นวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่จากการแก้ไขปัญหา 	<p>การศึกษามีความหลากหลายสำหรับนักศึกษา และเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มที่จะสามารถประสบความสำเร็จกับเป้าหมายได้</p>	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หัวข้อเรื่อง	สาขาวิชาชีพ	ญี่ปุ่น	อินเดีย
<p>2. จุดมุ่งหมายการพัฒนา</p>	<p>การประยุกต์การเรียนรู้การสอนของภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพ โดยการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง</p>	<p>ฝึกความพร้อมของนักเรียนไปประกอบวิชาชีพนักเรียนเป็นทั้งผู้เรียนและสร้างความรู้ ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างสรรคืประสบการณ์ของตนเอง ประสบการณ์คือองค์ประกอบพื้นฐานแรงกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้</p>	<p>เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ</p>
<p>3. โครงสร้างองค์ระบบการบริหาร</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย หลักสูตร 4 ปี (ยกเว้นแพทยศาสตร์ (medicine) และ oriental medicine) และทันตแพทยศาสตร์หลักสูตร 6 ปี) หลักสูตรปริญญาตรีส่วนใหญ่ต้องเรียนทั้งหมดไม่ต่ำกว่า 140 หน่วยกิต ■ สถาบันผลิตครู มี 2 รูปแบบ คือ <ul style="list-style-type: none"> - วิทยาลัยครู หลักสูตร 4 ปี มีทั้งหมด 11 แห่ง - วิทยาลัยวิชาการศึกษา หลักสูตร 4 ปี ■ วิทยาลัยอาชีวศึกษา (Junior Colleges) หลักสูตร 2-3 ปี ■ มหาวิทยาลัยเปิด (Open University หรือ Polytechnic University) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Higher Education/Private Career School ■ Junior College ■ University 	<ul style="list-style-type: none"> ■ วิทยาลัยรัฐบาล (Government College) / วิทยาลัยวิชาชีพ (Professional College) ■ วิทยาลัยการศึกษาทั่วไป (College of General Educations) / วิทยาลัยการศึกษาอาชีพ (College of Professional Educations) ■ มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง (Single Faculty University) / มหาวิทยาลัยเปิด (Open University) ■ มหาวิทยาลัยรัฐบาลกลาง (Central University) / มหาวิทยาลัยรัฐบาลท้องถิ่น (State University)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หัวข้อเรื่อง	สาธารณรัฐเกาหลี	ญี่ปุ่น	อินเดีย
<p>4. รูปแบบของ WIL</p>	<p>ใช้ระบบ Cooperative Education - South Korea</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ■ การเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) 	<p>ใช้ระบบ National Federation of University Co-operative Associations</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ใช้รูปแบบ Internship ■ การเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) ใช้รูปแบบ Cooperative Education 	<p>เครือข่ายการบริหารงานของ National Cooperative Union of India [NCUI] แบ่งได้ 2 ด้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ General Education Programmers ■ Direct Cooperative Education Programmers <p>มีองค์ประกอบของหลักสูตร</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ การทำโครงการในหลักสูตร ■ การฝึกงานในสถานประกอบการ ■ การเรียนการสอนแบบ Cooperative Education

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หัวข้อเรื่อง	สถานการณ์ปัญหา	ปัญหา	อินเตีย
<p>5. ปัจจัยเงื่อนไข ของ ความสำเร็จ</p>	<p>การประยุกต์การเรียนรู้การ สอนได้อย่างสอดคล้องกันของ ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ส่งเสริมและสนับสนุนบุคคลที่มี ความสามารถดีเยี่ยม ให้ความ ช่วยเหลือผู้ที่ยังอ่อนแอให้มี ความรู้ความสามารถ ไม่เพียงแต่ สังคมชนบทรวมถึงบุคคลทุก คนในประเทศ และยังรวมไปถึง การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วย กันเองอีกด้วย</p>	<p>การเรียนรู้สอดคล้องกับการทำงาน กำหนดระยะเวลา การทำงานไว้ชัดเจนในหลักการบูรณาการทฤษฎี และการปฏิบัติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจ้างงาน ของบัณฑิต การฝึกงานที่เน้นการเรียนรู้ หรือการ ติดตามพฤติกรรมโดยสถานประกอบการ</p>	<p>ระบบการสอบสำคัญกว่าการ เรียน ทั้งนี้เพราะระบบอุดมศึกษา ของอินเตียได้แยกการเรียนและการ สอบออกจากกัน โดยให้อาจารย์ แต่ละวิทยาลัยมีหน้าที่สอนอย่างเดียว โดยที่มหาวิทยาลัยมีหน้าที่จัดการสอบ ตั้งแต่ข้อสอบ ครอบ ตรวจสอบ และให้ปริญญาบัตรแก่ผู้สอบผ่าน ตามหลักสูตร</p>

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับ WIL ของ 3 ประเทศ ในทวีปอเมริกาและยุโรป

หัวข้อเรื่อง	สหรัฐอเมริกา	สาธารณรัฐฟินแลนด์	สหภาพรัฐสวีต
<p>1. หลักการแนวคิด/ปรัชญา</p>	<p>การสร้างมาตรฐานทักษะและมาตรฐานอาชีพระดับชาติสู่ระดับสากล เพื่อให้แรงงานของชาติได้มาตรฐาน ถือเป็นยุทธศาสตร์ที่สร้างความสำเร็จแก่การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน</p>	<p>เพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญสำหรับผู้ศึกษาในระดับปริญญา รวมถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของการเรียนวิชาชีพภายหลังที่สำเร็จ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย</p>	<p>การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การเพิ่มทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการการทำงาน เช่น การเรียนรู้ การสื่อสาร ภาษา เทคโนโลยี และ การศึกษา การฝึกทักษะอาชีพใหม่ ๆ ความรู้ใหม่ที่สัมพันธ์กับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การศึกษาที่เกี่ยวข้องด้านอุดมศึกษา เพื่อให้ได้คุณวุฒิในสาขาที่ศึกษา</p>
<p>2. จุดมุ่งหมายการพัฒนา</p>	<p>การจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการเรียนรู้อกับการทำงาน เพื่อเป็นการกระตุ้นและช่วยอุตสาหกรรมในการพัฒนาและปรับปรุงระดับกลางให้มีความสามารถแข่งขันได้ในเศรษฐกิจสากล</p>	<p>ให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในด้านวิชาชีพตามความต้องการแรงงานและพัฒนาในระดับโลก ทำการวิจัย และพัฒนาให้บริการสังคมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลาง</p>	<p>เน้นการปฏิบัติในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเรียนการสอนมุ่งเน้นการฝึกอบรม และการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติ โดยได้รับการสนับสนุนจากสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ตามระเบียบของรัฐบาลกลาง โดยมุ่งเน้นงานด้านการฝึกหัดครู การศึกษาต่อเนื่อง การวิจัยและพัฒนาประยุกต์ การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี และการบริการ</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หัวข้อเรื่อง	สหรัฐอเมริกา	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	สหภาพยุโรปและสถานเทคโนโลยี
<p>3. โครงสร้างองค์กรระบบการบริหาร</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Institute of Technology ■ Community College ■ Junior College ■ College ■ University 	<ul style="list-style-type: none"> ■ มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์จำนวน 20 แห่ง โดยมีมหาวิทยาลัยจำนวน 10 แห่ง เปิดวิชาสอนในหลายสาขา ส่วนอีก 10 แห่ง เปิดวิชาสอนแบบเฉพาะทาง ■ สถาบันไปตีเทคนิคในปัจจุบันมีจำนวน 29 แห่ง ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในจำนวน 20 แห่ง จะเปิดหลักสูตรหลังปริญญาตรี 	<ul style="list-style-type: none"> ■ มหาวิทยาลัยและสถานเทคโนโลยี ■ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ ■ วิทยาลัยเทคนิคชั้นสูง ใช้เวลาเรียน 2 ปี ประมาณ 2,000 ชั่วโมง หรือ หลักสูตรการเรียนแบบบางเวลา ใช้เวลา 3 ปี ประมาณ 1,500 ชั่วโมงขึ้นไป
<p>4. รูปแบบของ WIL</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Internship ■ Cooperative Education ■ Apprenticeship 	<p>การคอนมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มการเรียนรู้และการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง วิธีการเรียนการสอนได้แก่ การทำโครงงาน การทำงานเป็นทีม การฝึกอบรมแบบลูกมือฝึกงาน(Apprenticeship Training) และการศึกษาในสถานประกอบการ โดยการศึกษาจะคิดหน่วยกิต 30 ECTS</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ การจัดการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการ โดยการทำงานควบคู่กับการเรียน โดยการทำงานแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ฝึกงานก่อนเข้าเรียน และฝึกงานระหว่างเรียน ■ การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ระบบคู่ขนาน จะเรียนภาคทฤษฎี 1 ภาคเรียน และภาค ปฏิบัติ 2 ภาคเรียน สลับกันไป จนจบการศึกษา หรือการฝึกอบรมแบบลูกมือฝึกงาน (Apprenticeship Training) ระหว่างเรียนแทนการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

หัวข้อเรื่อง	สหรัฐอเมริกา	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	สมาพันธ์รัฐสวิส
<p>5. ปัจจัยเงื่อนไขของความสำเร็จ</p>	<p>ยุทธศาสตร์แห่งความล้ำเลิศในการจัดการศึกษาอาชีพและการฝึกอบรมอาชีพของสหรัฐอเมริกา เกิดจากการใช้นโยบายการปฏิรูปการศึกษาใน การพัฒนาชาติ สถาบันการศึกษาอาชีพในฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีสมรรถนะและศักยภาพสูงในการชี้ นำ สามารถแก้ปัญหาด้านอาชีพแก่ชุมชนและสังคมได้ เพราะเป็นสถาบันนิติ-บุคคลมีอิสระและอำนาจทั้งด้านการบริหารจัดการวิชาการ การให้บริการวิชาอาชีพหลากหลายแก่กลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เพราะทำหน้าที่เป็นสถานศึกษา ศูนย์ฝึกอบรม ศูนย์พัฒนาอาชีพ ศูนย์วิจัยอาชีพของชุมชน ซึ่งล้วนเป็น ยุทธ ศาสตร์ที่ สร้าง ความสำเร็จภาพแห่งศตวรรษ</p>	<p>■ มีนโยบายการจัดการศึกษาที่ชัดเจน และมีระบบการศึกษาที่กระจัดตั้งแต่ การศึกษาระดับ บัณฑิต การศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ การศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา และการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมถึงการศึกษานอกระบบให้ผู้ใหญ่เน้นให้ออกสู่ทางการศึกษาแก่ประชาชน</p> <p>■ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีระบบการประเมินผลสถาบันการศึกษาและระบบการศึกษา เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษามองเห็นภาพรวมของตนเอง</p> <p>■ มีการส่งเสริมการวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยทุกมหาวิทยาลัยต้องทำการวิจัยด้านการศึกษา</p> <p>■ มีการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีการฝึกอบรมครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษาปีละ 3 – 5 วันเป็นประจำทุกปี</p>	<p>■ การกระจายอำนาจการบริหาร การศึกษา โดยให้เขตและชุมชน รับผิดชอบการศึกษา ก่อนวัยเรียน การประถมศึกษา มัธยมศึกษา รวมถึงมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ และวิทยาลัยเทคนิคชั้นสูง บางส่วน และให้รัฐบาลส่วนกลาง รับผิดชอบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทั้ง 3 ประเภท คือ มหาวิทยาลัย และสถาบันเทคโนโลยี มหาวิทยาลัย วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และวิทยาลัย เทคนิคชั้นสูง</p> <p>■ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์</p> <p>■ มีระบบการประเมินผลการศึกษา ทุกกระจัดตั้งแต่การประเมินตนเอง การประเมินผลระบบการศึกษาในระดับเขตและชุมชน และการประเมิน ผลการศึกษาในระดับประเทศ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการ พัฒนาระบบการศึกษาของประเทศต่อไป</p>

7.2 การศึกษาและการ
วิเคราะห์เอกสาร รูปแบบการจัดการ
เรียนการสอนแบบบูรณาการกับการ
ทำงานในประเทศไทย

จากการศึกษาและวิเคราะห์
เอกสารการจัดการศึกษาแบบWIL
ในประเทศไทยประกอบด้วยการศึกษา
ระบบทวิภาคี(Dual Vocational
Training) ระบบสหกิจศึกษา

(Co-operative Education)
ระบบการฝึกงาน (Apprentice)
ระบบการฝึกหัด (Internship)
การวิเคราะห์ได้ศึกษาประเด็น
หลักการแนวคิด/ปรัชญา จุดมุ่งหมาย
การพัฒนา โครงสร้างองค์กร ระบบการ
บริหาร รูปแบบของ WIL ปัจจัย
เงื่อนไขของความสำเร็จ จะนำเสนอการ
เปรียบเทียบในรูปตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

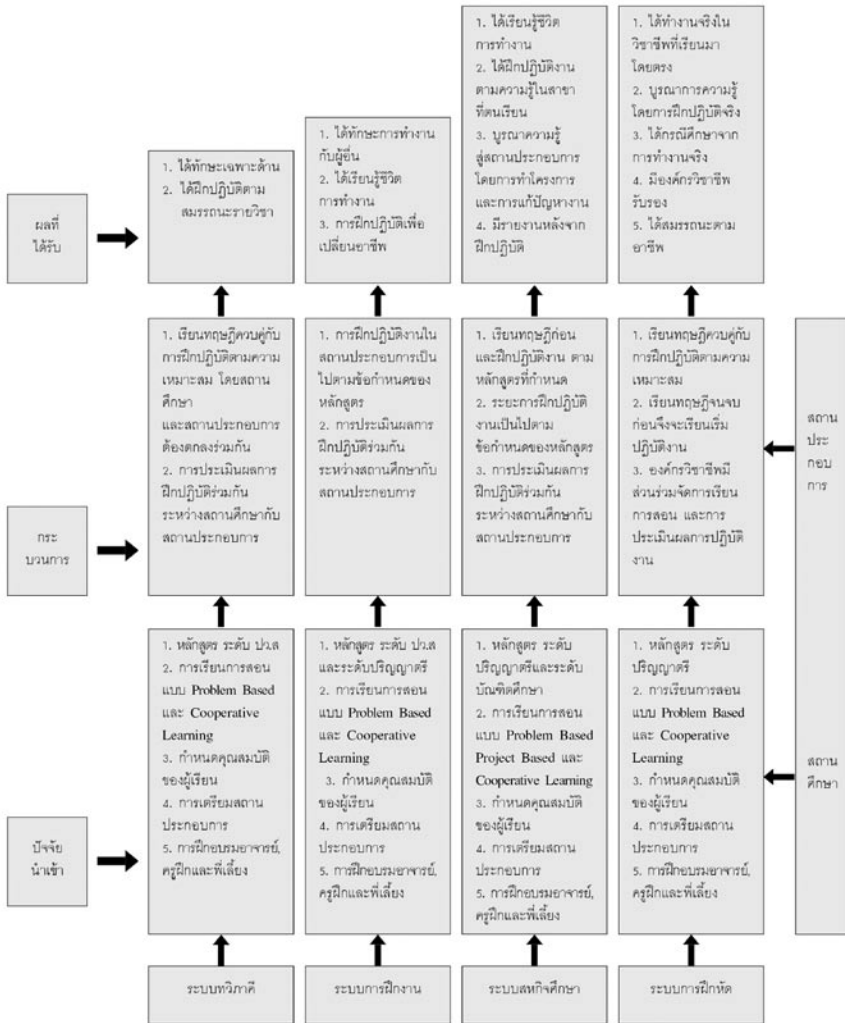
ตารางที่ 3 รูปแบบ WIL ในประเทศไทย

หัวข้อเรื่อง	WIL ประเทศไทย
1. หลักการแนวคิด/ปรัชญา	การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน หรือ WIL เป็นกรณีหนึ่งของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ ได้รู้จักชีวิตการทำงานที่แท้จริงก่อนสำเร็จการศึกษา
2. จุดมุ่งหมายการพัฒนา	สถาบันการศึกษาได้มีการเชื่อมโยง โลกการศึกษา กับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเข้าด้วยกันทำให้ประเทศไทยมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูงสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้
3. โครงสร้างความร่วมมือ	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถานศึกษา 2. สถานประกอบการ 3. องค์กรวิชาชีพ
4. รูปแบบของWIL	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระบบทวิภาคี (DVT) 2. ระบบสหกิจศึกษา(Cooperative) 3. ระบบฝึกงาน (Apprentice) 4. ระบบการฝึกหัด (Internship)
5. ปัจจัยเงื่อนไขของความสำเร็จ	สถาบันการศึกษาและสถานประกอบการมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุน WIL มีผู้รับผิดชอบระดับต่างๆ ที่ชัดเจน รวมทั้งมีการสร้างความเข้าใจให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีกระบวนการในการเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาที่จะเข้าร่วมโครงการ มีการกำหนดให้ทำรายงานเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน รวมทั้งทางภาครัฐให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี เพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับสถานประกอบการที่เข้าร่วม

(หมายเหตุ : สรุปจากการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ)

7.3 สรุปรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน

(WIL)

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน (วิเคราะห์จากเอกสาร)

8. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการดำเนินงาน

8.1 ข้อเสนอแนะของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงานในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยช่วงเปลี่ยนผ่าน

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน

จากแผนภาพที่ 2 การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน ผู้เรียนจำเป็นต้องมีสมรรถนะหลักซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน คือ การสื่อสาร เน้นการใช้ภาษา การประยุกต์ใช้ตัวเลข การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหาร

จัดการ การทำงานเป็นทีม และการคิดเชิงระบบ โดยจะต้องมีความเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งอาจจะแบ่งเป็นระดับความสามารถ เช่น ระดับ 1 ผู้เรียนมีความสามารถขั้นต้น ระดับ 2 ผู้เรียนมีความสามารถ

ชั้นกลาง และระดับ 3 ผู้เรียนมีความสามารถขั้นสูง เป็นต้น

จากนั้นผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาชีพพื้นฐานทางทฤษฎีในสาขาวิชาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่การบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานตามรูปแบบ ระบบทวิภาคี(DVT) ระบบฝึกอาชีพ (Apprentice) ระบบสหกิจศึกษา(Cooprative)

และระบบฝึกหัด (Internship) และเมื่อผู้เรียนเรียนจบหลักสูตรจะได้รับคุณวุฒิการศึกษาในระดับต่างๆต่อไป

8.2 นโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการ เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน

ตารางที่ 4 นโยบาย ยุทธศาสตร์ และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน

นโยบาย	ยุทธศาสตร์	มาตรการ
<p>การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน เพื่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย</p>	<p>1. ปรับรูปแบบสถานศึกษา</p>	<p>1.1. ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการบูรณาการกับการทำงานที่ตรงตามความต้องการของแต่ละกลุ่มอาชีพ</p> <p>1.2. พัฒนาครู อาจารย์และบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน</p> <p>1.3. สร้างความเข้มแข็งในการดูแลและติดตามนักศึกษาที่ออกฝึกปฏิบัติงาน</p> <p>1.4. สร้างเครือข่ายความร่วมมือสถานศึกษาและสถานประกอบการ</p> <p>1.5. ปรับปรุงรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน</p> <p>1.6. เร่งจัดตั้งองค์กรที่ส่งเสริมและกำกับดูแลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน</p> <p>1.7. ปรับปรุงระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน เช่น ระเบียบการเงิน ระเบียบการบริหารงานบุคคล เป็นต้น</p>
<p>ส่งเสริมการมีส่วนร่วม จากสถานประกอบการ</p>	<p>2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม จากสถานประกอบการ</p>	<p>2.1. สร้างความตระหนักถึงแรงจูงใจที่สถานประกอบการจะได้รับจากการให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน</p> <p>2.2. ฝึกอบรมครูฝึกหรือพี่เลี้ยงในสถานประกอบการเกี่ยวกับการดูแลนักศึกษา</p> <p>2.3. สร้างรูปแบบการฝึกทักษะที่เหมาะสมกับนักศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพตามต้องการ</p> <p>2.4. สร้างฐานข้อมูลในกรรบันนักศึกษาเพื่อเข้าฝึกปฏิบัติงาน</p> <p>2.5. เร่งผลักดันกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงานโดยให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อผลประโยชน์ต่อสถานประกอบการ</p>
<p>การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน</p>	<p>3. การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน</p>	<p>3.1. พัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ ด้านทักษะความสามารถ และด้านเจตคติ</p> <p>3.2. พัฒนาทักษะพื้นฐานหลัก ด้านการสื่อสาร ด้านเทคโนโลยี ด้านการประยุกต์ใช้ตัวเลขด้านการจัดการ และด้านการทำงานเป็นทีม</p> <p>3.3. พัฒนาทักษะด้านอาชีพการทำงาน เช่น ความปลอดภัย คุณภาพ และการเพิ่มผลผลิต เป็นต้น</p> <p>3.4. ให้ผู้เรียนรู้จักสถานประกอบการ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและสาขาที่ผู้เรียนเรียนในสถานศึกษา</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

นโยบาย	ยุทธศาสตร์	มาตรการ
การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย	4. ส่งเสริมให้อองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน	4.1. ส่งเสริมให้มีการพัฒนามาตรฐานในการฝึกปฏิบัติงาน 4.2. ส่งเสริมให้รูปแบบการประเมินเป็นมาตรฐานอาชีพ 4.3. ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และฐานข้อมูลด้านมาตรฐานอาชีพ 4.4. เป็นหน่วยงานกลางรับผิดชอบ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน 4.5. มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการกับการทำงาน ในสาขาวิชาชีพต่างๆ 4.6. สร้างความตระหนักและความจำเป็นในการบูรณาการเรียนกับการทำงานในองค์กรวิชาชีพ
	5. การพัฒนาและวิจัย การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงานในประเทศไทย	5.1. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการของประเทศไทย และต่างประเทศ 5.2. ส่งเสริมให้เกิดการวิจัยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงานโดยความร่วมมือภายในประเทศและต่างประเทศ 5.3. จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงานในประเทศไทย

8.3 ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้

8.3.1 ควรจะต้องมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน (WIL) ในประเทศไทยในส่วนของสถานศึกษา สถานประกอบการ บุคลากรในสถานศึกษาและสถานประกอบการ และผู้เรียน เพื่อให้เป็นการจัดการศึกษาแบบบูรณาการกับการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

8.3.2 ควรจะต้องมีการศึกษาสมรรถนะหลักในการเตรียมคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

8.3.3 ควรพัฒนาสมรรถนะหลักทั้ง 6 ด้าน ซึ่ง ประกอบด้วย การสื่อสาร เน้นการใช้ภาษา การประยุกต์ใช้ตัวเลข การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารจัดการ การทำงานเป็นทีม และการคิดเชิงระบบ ให้เกิดการประยุกต์ใช้งานได้จริง

8.4 ข้อเสนอแนะการจัดการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงานในอนาคต

เนื่องจากประเทศไทยยังขาดหน่วยงานหลักที่เกี่ยวกับการบูรณาการเรียนกับการทำงานโดยตรง ทางคณะผู้วิจัยจึงเสนอให้มีการจัดตั้ง

องค์การมหาชนขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและบุคลากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ องค์การภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และยังร่วมไปถึง ชมรม สมาคมและองค์กรวิชาชีพต่างๆ โดยมีบทบาทและภารกิจหลักดังนี้

8.4.1 สำรวจ ค้นหาและ พัฒนาวิธีการร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8.4.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรวมตัวกันจัดตั้ง ชมรม สมาคมและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ

8.4.3 จัดทำแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการเรียนกับการทำงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8.4.4 เสนอแนะการปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการต่างๆ

8.4.5 จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนกลไกและมาตรการที่สนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8.4.6 จัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการประเมินกระบวนการบริหารจัดการในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8.4.7 ร่วมกันประเมิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของ กลไกและมาตรการต่าง ๆ กับหน่วย ที่เกี่ยวข้อง

8.4.8 กำหนดยุทธศาสตร์ของ ในแต่ละภาคส่วนให้มีความชัดเจน ซึ่ง ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย ภาคการบริการ ภาคการอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร ความร่วมมือระหว่างประเทศ และ ภาคการค้า

บรรณานุกรม

- พรชัย มงคลวนิช.(2547-2548) **ปัจจัยที่ส่งเสริมและจุดรั้งความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย.** หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 17 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ประมวล เฟ็งจันทร์.(2548) **อาณานิคมอุดมศึกษาระบบอุดมศึกษาของอินเดียในปัจจุบัน.** ภาควิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วรัชพร แสงนภาพร.(2542) **รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องโครงสร้างการบริหารการศึกษาประเทศญี่ปุ่น.**กรุงเทพมหานคร.สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย.(ม.ม.ป)**แนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย.**
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.(2549) **โครงการสหกิจศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.** กรุงเทพฯ
- สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี.(2541) **เอกสารประกอบการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี.** กรุงเทพฯ.กรมอาชีวศึกษา
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2542)**รายงานวิจัยเรื่องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ.**กรุงเทพฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2548) รายงานการวิจัยเรื่องวิจัยเส้นทาง
อาชีวศึกษาและเทคโนโลยี.กรุงเทพฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2550)รายงานวิจัยเรื่องการจัดการศึกษา
ระบบทวิภาคีหรือระบบฝึกหัด : กรณีศึกษาประเทศสหพันธ์
สาธารณรัฐเยอรมัน สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และออสเตรเลีย.
กรุงเทพฯ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2549)รายงานวิจัยเรื่องระบบการศึกษา
ของสมาพันธรัฐสวิส.กรุงเทพฯ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2549)รายงานวิจัยเรื่องระบบการศึกษา
ของสาธารณรัฐฟินแลนด์.กรุงเทพฯ

สุเมธ แย้มมนุ่ณ.(2546-2547) สหกิจศึกษา : รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อ
ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐ
ร่วมเอกชนรุ่นที่ 16 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

Office of the education in Thailand. (2007). **EDUCATION IN
THAITAND** 2007. Bangkok. Thailand.

Samar K. Datta, Esha Sinha and Rahul Nilakantan(2005)
Cooperative Education and Training. Center for
Management in Agriculture Indian Institute of Management
India.

ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษา
เชิงบูรณาการกับงานทำงาน
(WIL: Work-integrated Learning)
ของอุดมศึกษาไทย

เอกสารประกอบสัมมนา หมายเลข 3

WWG | WIL
Thailand | Working
Group

ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับงานทำงาน (WiL: Work-integrated Learning) ของอุดมศึกษาไทย

โดย คณะทำงานด้าน WiL ประเทศไทย

หมายเหตุ

(1) บทความนี้ได้ถอดและสรุปความจากบทความวิชาการเรื่อง *Managerial Success Factors on Educational Quality Improvement by using WiL Pagoda Model, Case Study: Higher Education in Thailand* โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานเพชร ชินินทร หัวหน้าคณะผู้วิจัย ที่เสนอต่อที่ประชุมวิชาการนานาชาติด้านอาชีวศึกษาในงาน Regional Program on “Total Quality Management (TQM) for TVET Institutions” ซึ่งจัดขึ้นโดยองค์การสากลภาคีรัฐ Colombo Plan Staff College for Technician Education (CPSC) council for Technical Education and Vocational Training (CTEVT) เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ระหว่างวันที่ 27 มีนาคม ถึง 4 เมษายน 2553 ที่ประเทศเนปาล

(2) WWG Thailand WiL Working Group คือคณะทำงานด้าน WiL ในประเทศไทย ประกอบด้วย ผศ.ดร.ปานเพชร ชินินทร ผศ.ดร.จิระเสกข์ ตริเมธสุนทร ผศ.ดร.อัศครัตน์ พูลกระจำจ ดร.เทอดเกียรติ์ ลิ้มปีทีปการ ผศ.วนิดา ฉินนะโสต ผศ.วิวัฒน์ คลังวิจิตร และ นายวิเชษฐ์ ปลายมาศ

(3) เนื่องจาก คำว่า *Work-integrated Learning* ยังไม่มีบัญญัติภาษาไทยอย่างเป็นทางการ ในบทความนี้ ผู้วิจัยจึงใช้คำว่าการศึกษาหรือการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน หรือคำย่อ WiL

งานวิจัยนี้ เป็นกระบวนการแสวงหาแบบจำลองการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน เพื่อนำโมเดลที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาคุณภาพอุดมศึกษาไทย โดยอาศัยกระบวนการ 6 วิธี ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจภาคสนาม สังเกตการณ์ สัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง การศึกษากรณีปฏิบัติดีเด่น การระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ สรุปข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบสอบถาม จากนั้น ได้นำมาประมวลวิเคราะห์ และสังเคราะห์ออกมาเป็นแบบจำลอง เรียกว่า WiL Pagoda Model ซึ่งอาศัยหลักการสำคัญของการสร้างเจดีย์ 4 ประการ ได้แก่ การเป็นลำดับชั้น, การเชื่อมประสาน, การเป็นลำดับ และการบูรณาการ Model ที่ได้ประกอบด้วย 6 ชั้น ได้แก่ (1) Stakeholder layer (2) Competency layer (3) Standard layer (4) WIL layer (5) Learning layer and (6) Success factors layer และ 3 ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น WIL Pagoda model จะถูกนำไปใช้งานจริงในระดับการนำไปใช้ (implementation level) ในโครงการนำร่องเพื่อสร้างหลักสูตรต้นแบบในระยะต่อไป

บทนำ

ก. เหตุผลความจำเป็น

ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติคุณภาพอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาไทยผลิตบัณฑิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ขาดความรู้และทักษะของอาชีพไม่เชื่อมโยงกับสังคม และการประกอบอาชีพ ผู้จบอาชีวศึกษามีความรู้และทักษะรวมทั้งคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานค่อนข้างต่ำไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งๆ ที่ภารกิจด้านการผลิตบัณฑิตเป็นภารกิจหลักของอุดมศึกษาทุกแห่งที่ต้องมีการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาการ มาตรฐานวิชาชีพ และตามความต้องการของตลาดแรงงาน

รายงานของ World Economic Forum 2010 ระบุว่าประเทศไทยถูกลดอันดับความสามารถทางการแข่งขันลง 2 อันดับจากอันดับที่ 34 ในปี 2009 เป็นอันดับที่ 36 จาก 131 ประเทศในปี 2010 ประเด็นที่เป็นจุดอ่อนที่สุดของประเทศไทยที่ทำให้ประเทศไทยถูกลดอันดับมี 3 ข้อ คือ 1) ความสามารถด้านเทคโนโลยี 2) คุณภาพการศึกษา และ 3) ความเข้มแข็งของปัจจัยทางสถาบัน

แนวทางในการแก้ปัญหาคุณภาพอุดมศึกษาทำได้โดยการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เป็นความร่วมมือของแต่ละกลุ่มมหาวิทยาลัยและสมาคมวิชาชีพ/วิชาการ ให้มีการออกแบบระบบความเชื่อมโยงระหว่างอุดมศึกษากับภาคการผลิต เพื่อสร้างภารกิจของมหาวิทยาลัยที่ใช้อุปสงค์จากภาคการผลิตเป็นตัวตั้ง ทั้งการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน การบริการวิชาการ การวิจัย (Demand led curriculum, technical services and research) โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่เน้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาคุณภาพอุดมศึกษาไทยคือการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work-integrated Learning) หรือ WiL

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงเป็นความพยายามแสวงหาโมเดลการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานที่เหมาะสมกับบริบททางการศึกษาและสภาพแวดล้อมของสังคมไทยในระดับอุดมศึกษา

ข. การศึกษาเชิงบูรณาการการเรียนรู้ออกแบบการทำงาน หรือ WiL (Work-integrated Learning)

การศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน หรือ WiL เป็นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ ได้รู้จักชีวิตการทำงานที่แท้จริงก่อนสำเร็จการศึกษา จุดมุ่งหมายการพัฒนาด้วยการเรียนการสอนแบบ WiL ก็คือสถาบันการศึกษาได้มีการเชื่อมโยงโลกการศึกษากับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเข้าด้วยกัน ทำให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูงสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ จุดมุ่งหมายการพัฒนา คือสถาบันการศึกษาได้มีการเชื่อมโยงโลกการศึกษากับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเข้าด้วยกัน ทำให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูง สามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ ซึ่งโครงสร้างความร่วมมือ ประกอบด้วย สถานศึกษา

สถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ นอกจากนี้ สถานประกอบการและสถาบันอุดมศึกษายังได้รับประโยชน์ในเชิงความร่วมมือและการพัฒนาปรับปรุงงานและหลักสูตร

จากงานวิจัยก่อนหน้านี้ของคณะผู้วิจัยชุดเดียวกัน ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน ในสถาบันอุดมศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) โดยการศึกษาในรูปแบบ WiL จากทั่วโลก พบว่ามี 9 รูปแบบ ดังแสดงในตารางที่ 1-1 ส่วนการจัดการศึกษาแบบ WiL ในประเทศไทย พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ WiL ในประเทศไทยมีรูปแบบที่เด่นชัดอยู่ 4 รูปแบบ ได้แก่ ทวิภาคี (DVT) สหกิจศึกษา (Cooperative) การฝึกงาน (Apprentice) และการฝึกหัด (Internship)

ตารางที่ 1-1 การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน

รูปแบบ	ลักษณะเฉพาะ	ตัวอย่าง
1. การกำหนดประสบการณ์ก่อนการศึกษา (Pre-course Experience)	หมายถึง การกำหนดประสบการณ์ในการทำงานเป็นคุณสมบัติเฉพาะของนักศึกษาก่อนเข้ารับการการศึกษา (Pre-requisite)	กำหนดประสบการณ์ทำงานในฟาร์มก่อนเข้าศึกษาเกษตรศาสตร์
2. การเรียนสลับกับการทำงาน (Sandwich Course)	กำหนดระยะเวลาทำงานในระหว่างปีที่ศึกษา โดยทั่วไปอาจกำหนดให้ทำงาน 4 เดือนหรือทำงาน 3 เดือน สลับกับการเรียนในสถาบันอุดมศึกษา จนกว่าจะสำเร็จการศึกษา	หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
3. สหกิจศึกษา (Cooperative Education)	กำหนดระยะเวลาทำงานไว้ชัดเจนในหลักสูตร เน้นการบูรณาการทฤษฎีและการปฏิบัติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจ้างงานของบัณฑิต	หลักสูตรต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยอื่นๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
4. การฝึกงานที่เน้นการเรียนรู้หรือการติดตามพฤติกรรมการทำงาน (Cognitive Apprenticeship or Job Shadowing)	มุ่งเน้นการสังเกตพฤติกรรมและการชิม-ชั้บวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต	กรณีนักกฎหมาย นายความ นักปกครอง

5. หลักสูตรร่วมมหาวิทยาลัยและอุตสาหกรรม (Joint Industry University Course)	หลักสูตรที่ร่วมพัฒนาและอุดหนุนงบประมาณโดยองค์กรผู้ใช้บัณฑิตรวมทั้งการใช้บุคลากรและอุปกรณ์ขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต	หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ บริหารธุรกิจ และอื่น ๆ
6. พนักงานฝึกหัดใหม่หรือพนักงานฝึกงาน (New Traineeship or Apprenticeship)	การฝึกงานที่มีการจัดระบบการเตรียมการและการฝึกงานในสถานที่หรือนอกสถานที่ ที่มีโครงสร้างการดำเนินงานชัดเจน	สัตวแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์
7. การบรรจุให้ทำงาน หรือการฝึกเฉพาะตำแหน่ง (Placement or Practicum)	การพัฒนาทักษะหรือประสบการณ์ที่จำเป็นในอนาคต โดยจัดเวลาการฝึกปฏิบัติงานเพิ่มเติมในสถานการณ์จริง	แพทย์ พยาบาล ครู
8. ปฏิบัติงานภาคสนาม (Fieldwork)	การสำรวจหรือการสังเกตการทำงานในสถานที่จริงในระยะสั้น	สังคมสงเคราะห์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์
9. การฝึกปฏิบัติจริงภายหลังสำเร็จการเรียนทฤษฎี (Post-course Internship)	การเสริมสร้างประสบการณ์ในการปฏิบัติงานภายหลังสำเร็จการศึกษาภาคทฤษฎี	แพทย์ ทุนายความ

□

สภาพการณ์ปัจจุบัน

ก. โครงการวิจัย WiL ในประเทศไทย

โครงการวิจัย WiL แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey level) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจรูปแบบการจัดการศึกษาแบบ WiL ทั่วโลก และศึกษารูปแบบ WiL ในประเทศไทย ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยระดับแนวคิด (Approach level) มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนาคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการเรียนรู้ ซึ่งเป็นงานวิจัยต่อเนื่องจากงานวิจัยเชิงสำรวจของผู้วิจัยคนละเดียวกัน จากนั้น จะนำผลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในระดับการนำไปใช้งานจริง (Implementation level) ในระยะที่ 3 และระยะสุดท้าย เป็นการวิจัยในระดับประเมินค่า (Evaluation level) เพื่อประเมินผล วิเคราะห์ และสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการเรียนรู้ ระดับอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับบริบททางการศึกษาและสังคมไทย เพื่อสร้างหลักสูตรต้นแบบ (Prototype) สำหรับสาขานำร่องต่อไป คณะผู้วิจัยในโครงการนี้ เรียกว่า WiL Working

Group (WWG) ประกอบด้วยนักวิจัยจาก 3 มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ งานวิจัยในขณะนี้ กำลังเริ่มระยะที่ 3

ข. วิธีการศึกษา

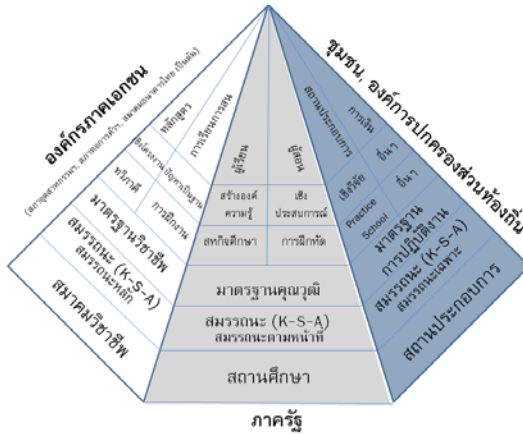
ในการแสวงหา WiL Model ที่เหมาะสมกับบริบททางการศึกษาไทย อาศัยกระบวนการแสวงหา 6 วิธี ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจภาคสนาม (Field survey) สังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง (In-depth interview) การศึกษกรณีปฏิบัติดีเด่น (Best Practice) การระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (Focus group discussion) สรุปข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และแบบสอบถาม จากนั้นได้นำมาประมวล วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ และสังเคราะห์ออกมาเป็นแบบจำลอง WiL เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินการโครงการนำร่อง ในกลุ่มอุตสาหกรรม ภาคการผลิตและกลุ่มอุตสาหกรรม ภาคบริการ

3. ผลการศึกษา

ผลลัพธ์จากกระบวนการ

ก. แบบจำลอง **WiL Pagoda Model**

ดังกล่าวคือ **WiL Pagoda Model** ดังแสดงในภาพที่ 1

แบบจำลองเจดีย์ WiL (WiL Pagoda Model)
แบบจำลองเชิงบูรณาการแบบคิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (WiL: work-integrated Learning) ดำเนินงานโดย
By Thailand WiL Working Group (WWG)*

ภาพที่ 1 แบบจำลองเจดีย์ **WiL (WiL Pagoda Model)**

ข. รายละเอียดแบบจำลอง

รูปทรงของ Pagoda Model มีพื้นฐานมาจากเจดีย์ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาสะท้อนพลังความคิดแบบชาวตะวันตก ออกแบบจำลอง **WiL Pagoda Model** มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ เรียกว่า ได้แก่ [4หลัก] x [6ชั้น] x [3ปัจจัยสนับสนุน]

[4หลัก] อาศัยหลักการ

สำคัญของการสร้างเจดีย์ 4 ประการ ประกอบด้วย

- (1) มีลักษณะเป็นชั้น ๆ (Layering approach)
- (2) ความเชื่อมประสาน (Connectivity)
- (3) ความเป็นลำดับ (Serializability)

(4) ความบูรณาการ (Integration) การสร้างเจดีย์จะใช้วิธีการแบบล่างขึ้นบน (Bottom up approach) เจดีย์จะเริ่มสร้างจากชั้นของฐานรากให้แล้วเสร็จก่อน จึงค่อยสร้างชั้นที่อยู่เหนือขึ้นไปได้ แต่ละชั้นจะมีความเชื่อมประสานเป็นเนื้อเดียวกันภายในชั้นเดียวกันและเชื่อมประสานระหว่างชั้นอีกด้วย ชั้นบนจะสามารถสร้างได้ก็ต่อเมื่อชั้นก่อนหน้านั้นถูกสร้างไว้สมบูรณ์แล้ว เจดีย์จะเป็นองค์ที่สมบูรณ์ได้ล้วนถูกหลอมรวมบูรณาการองค์ประกอบที่แตกต่างหลากหลาย และจำนวนมากเข้าไว้ด้วยกัน การสร้างเจดีย์จะคงงามมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเชื่อมประสาน จัดสรร และหลอมรวมองค์ประกอบทั้งหมดเข้าด้วยกัน การสร้างเจดีย์จึงต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เช่นเดียวกับการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาแบบ WiL โดยใช้ WiL Pagoda Model

[6 ชั้น] Model แบ่งองค์ประกอบออกเป็น 6 ชั้น ประกอบด้วย

ชั้นที่ 1 ชั้น 3 ส (Stakeholder layer) ประกอบด้วย สถานศึกษา สถานประกอบการ และสมาคมวิชาชีพ

ในชั้นเริ่มต้น ทั้ง 3 ส จะต้องร่วมมือกันในการวางแผน ออกแบบ พัฒนา บริหาร และปรับปรุงหลักสูตร ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนการสอนและการฝึกปฏิบัติ ร่วมกันกำหนดสมรรถนะที่จำเป็นของหลักสูตรเพื่อตอบสนองต่ออาชีพ โดยอิงตามมาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการออกแบบหลักสูตร ในชั้นนี้เป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำให้หลักสูตรแบบ WiL ประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเชื่อมโยง 3 ส เข้ามาทำงานร่วมกัน

ชั้นที่ 2 ชั้นสมรรถนะ (Competency layer) ประกอบด้วย ความรู้ (K-Knowledge) ทักษะ (S-Skill) และคุณลักษณะ (A-Attribute) แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ สมรรถนะหลัก (Core competency) สมรรถนะตามหน้าที่ (Functional competency) และสมรรถนะตามความเชี่ยวชาญ (Professional/Special competency)

ในชั้นนี้ ทั้ง 3 ส จะต้องมีการประสานงานในการแสวงหาสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับอาชีพภายหลังจบการศึกษา เพื่อใช้เป็นฐานในการสร้าง

หลักสูตรขึ้นมา โดยทั้งหมดต้องสามารถระบุให้ได้ว่าในอาชีพดังกล่าวจำเป็นต้องใช้สมรรถนะใดบ้าง

ชั้นที่ 3 ชั้นมาตรฐาน (Standard layer) ประกอบด้วย มาตรฐานคุณวุฒิ มาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานการปฏิบัติงาน

มาตรฐานคุณวุฒิ เป็นมาตรฐานทางวิชาการที่สถานศึกษาจะต้องยึด เช่น มาตรฐานคุณวุฒิของกระทรวงศึกษาธิการตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรฐานวิชาชีพ เป็นมาตรฐานอาชีพที่ถูกกำหนดและประกาศใช้โดยสมาคมวิชาชีพ เช่น มาตรฐานใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรม (กว.)

มาตรฐานการปฏิบัติงาน เป็นข้อกำหนดของงานในตำแหน่ง (Job Description) คุณลักษณะบุคลากรในตำแหน่งงาน (Job Specification) สมรรถนะตำแหน่งงาน (Job Competencies) รวมทั้งคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Operation manual) เป็นต้นที่สถานประกอบการต้องระบุไว้ชัดเจน

การจัดการศึกษาแบบ WiL จะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อทั้ง 3 ส. ที่เข้ามาเกี่ยวข้องนั้นจะกำหนด

สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับแต่ละหลักสูตรผ่านมาตรฐานของแต่ละ ส. โดยที่ มาตรฐานคุณวุฒิใช้สำหรับอ้างอิงของสถานศึกษา มาตรฐานวิชาชีพใช้สำหรับอ้างอิงของสมาคมวิชาชีพ และมาตรฐานการปฏิบัติงานใช้สำหรับอ้างอิงของสถานประกอบการ หากปราศจากมาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่ง การจัดการศึกษาแบบ WiL โอกาสจะประสบความสำเร็จต่ำ

ชั้นที่ 4 ชั้น WiL (WiL layer) ประกอบด้วย รูปแบบของ Work-integrated Learning ได้แก่ DVT (Dual Vocation Training), Coop (Cooperative education), Apprentice, Internship ในประเทศไทย หรือรูปแบบอื่นๆ เช่น Practice School สำหรับบัณฑิตศึกษา หรือรูปแบบอื่นๆ จาก WiL ทั่วโลก

ในชั้นนี้ สถานศึกษาผู้ ออกแบบหลักสูตร จะต้องร่วมกับสถานประกอบการและสมาคมวิชาชีพ เพื่อเลือกรูปแบบของ WiL ว่าควรใช้รูปแบบใด เช่น WiL 4 รูปแบบในประเทศไทย WiL 9 รูปแบบจากทั่วโลก หรือ สังเคราะห์รูปแบบอื่นๆ ขึ้นมาใหม่ จึงจะเหมาะสมที่จะสามารถนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ได้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ในชั้นมาตรฐาน ต้องตกลงกำหนด

สัดส่วนของเวลาที่จะใช้ฝึกในห้องปฏิบัติการ ในสถานประกอบการ และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ โดยใช้สมรรถนะเป็นตัวกำหนด

ชั้นที่ 5 ชั้นรูปแบบการเรียนรู้

(*Learning layer*) ประกอบด้วยรูปแบบการเรียนรู้ (*Learning style*) แบบต่างๆ เช่น PBL (*Problem-based Learning*), PjBL (*Project-Based Learning*) *Constructivism*, RBL (*Research-Based Learning*), (*Collaborative Learning*), *Block Course*, แบบอื่นๆ หรือแบบผสมผสาน ที่จะนำมาใช้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตร ให้สอดคล้องกับรูปแบบของ WiL เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

ในขั้นนี้ สถานศึกษาเป็นเจ้าภาพหลักร่วมกับสถานประกอบการและสมาคมวิชาชีพ ในการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรม การออกแบบตารางเวลา สถานที่เรียน สื่อและเอกสารประกอบการเรียน การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับสมรรถนะที่ต้องการ เช่น การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (*Authentic assessment*) เป็นต้น

ชั้นที่ 6 ชั้นปัจจัยความสำเร็จ (*Success Factors layer*)

ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านสถานประกอบการ และด้านการเงิน

[3 ปัจจัยสนับสนุน]

แม้แบบจำลองดังกล่าวจะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานสำหรับอุดมศึกษาไทย ดังอธิบายไว้ข้างต้น แต่หากต้องการให้การจัดการ WiL ตามองค์ประกอบเหล่านั้นมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความยั่งยืน ควรได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยเสริมความสำเร็จดังที่ปรากฏในแบบจำลองทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคองค์กรเอกชน ภาคชุมชน และองค์การปกครองท้องถิ่น องค์ประกอบทั้ง 3 มีส่วนสนับสนุนความยั่งยืนของการจัดการศึกษาแบบ WiL ได้ดังนี้

ภาครัฐ, เพื่อสนับสนุนให้การศึกษาแบบ WiL บังเกิดขึ้น และมีความยั่งยืนในระยะยาว รัฐต้องเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมสนับสนุน ประสานงานหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งภาคการศึกษาและภาคประกอบการ เช่น กระทรวง

การคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงไอซีที เป็นต้น ผ่านกลไกของนโยบายและมาตรการต่างๆ โดยเฉพาะนโยบายการเงิน/การคลัง กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังปรากฏไว้ในข้อเสนอแนะเชิงนโยบายภาครัฐ นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐที่ควรจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่ก่อให้เกิด WiL ในภาคการศึกษาไทยได้ ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

องค์กรภาคเอกชน, มีบทบาทสำคัญทำหน้าที่เป็นผู้แทนของภาคผู้ประกอบการทั้งภาคการผลิต การค้า/การบริการ และการเงิน ได้แก่ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย เป็นศูนย์ความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคการศึกษาได้อย่างสำคัญยิ่ง

ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น (อบท.) เช่น องค์กร

บริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาแบบ WiL ให้เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่นผ่านกลไกสนับสนุนต่างๆ เช่น พื้นที่ อาคาร สถานที่งบประมาณ การจัดสรรค่าใช้จ่ายให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วิทยาลัยชุมชน วิทยาลัยอาชีวศึกษา สถานศึกษา สถานประกอบการ เป็นต้น มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาแบบ WiL ให้ตอบสนองและสอดคล้องกับขีดความสามารถหลักของแต่ละท้องถิ่น เป็นผู้ประสานงาน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กับชุมชนในท้องถิ่นให้มีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการส่งบุตรหลานเข้าเรียนหลักสูตรแบบ WiL ที่จะสามารถสร้างความเข้มแข็งและความอบอุ่นแก่สถาบันครอบครัวได้ นอกจากนี้ ยังได้ส่งเสริมการมีงานทำของบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรัก ความผูกพัน และความเข้าใจ ได้มาช่วยพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

ในการบริหารจัดการการศึกษาแบบ WiL ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น นอกเหนือจากจะต้องดำเนินการตามกระบวนการของ WiL

Pagoda Model นี้ตั้งแต่ขั้นแรกมาจนถึงขั้นสุดท้ายแล้ว หากต้องการให้การบริหารจัดการ WiL บรรลุวัตถุประสงค์ได้ต้องพิจารณาและดำเนินการตามปัจจัยความสำเร็จทั้ง 6 ด้าน โดยแต่ละด้านต้องมีคู่มือปฏิบัติงานระบุไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางหรือมาตรฐานในการทำงานร่วมกัน

สรุป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหารูปแบบการจัดการศึกษาแบบ WiL เพื่อใช้เป็นเครื่องมือแก้ปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย จากการวิจัย

ได้เสนอ WiL Pagoda Model เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว Model ดังกล่าวออกแบบโดยอาศัยหลักการสำคัญของการสร้างเจดีย์ได้แก่ [4หลัก] x [6ชั้น] x [3ปัจจัยสนับสนุน] ดังได้อธิบายไว้ในหัวข้อก่อนหน้านี ในการบริหารจัดการการศึกษาแบบ WiL ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น หากต้องการให้การบริหารจัดการ WiL บรรลุวัตถุประสงค์ได้ต้องพิจารณาและดำเนินการตามปัจจัยความสำเร็จทั้ง 6 ด้าน โดยแต่ละด้านต้องมีคู่มือปฏิบัติงานระบุไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางหรือมาตรฐานในการทำงานร่วมกัน

Reference

1. กฤษณพงศ์ กีรติกร (2552). *วิกฤติ กระบวนทัศน์ มโนทัศน์ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา*. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
2. วิจิตร ศรีสะอ้าน (2552). *การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตด้วยสหกิจศึกษา*. สมาคมสหกิจศึกษาไทย. เข้าถึงได้จาก www.tace.or.th
3. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.(2550). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)*.
4. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551). *กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (๒๕๕๐-๒๕๕๔) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๕-๒๕๕๙)*.
5. ----- . (2551). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการศึกษา : ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕)*.

6. ----- . (2552). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (*Work-integrated Learning*) ในสถาบันอุดมศึกษา.
7. Alderman, Belle and Milne (2008). *Realising the educational worth of integrating work experiences in higher education*. E-Proceeding WACE Asia Pacific Conference on Work Integrated Learning (WIL): Transforming Futures.
8. Brennan, J. and Little, B. (1996) *A Review of work-based learning in Higher Education*. London: Quality Support Centre and OU Press.
9. Bruce A Calway, (2005). *What has Work-Integrated Learning Learned? – A WIL Philosophy*. A Calway Swinburne University of Technology, Lilydale, 2005)
10. [Online] Available: <http://www.waceinc.org/>
11. Erin Gibson and team (2009). *Towards the Development of a Work Integrated Learning Unit*. [Online] Available: <http://www.cfl.mq.edu.au/celebrate/pdf/papers/gibson1.pdf>
12. Higher Education Commission (2009). *Higher long-term development plan framework 15 Years (2008–2020)*. Office of Higher Education Commission, Bangkok.
13. Jancauskas, E., Atchison, M., Murphy, G., Rose, P. (2000) *Unleashing the Potential of Work-Integrated-Learning Through Professionally Trained Academic and Industry Supervisors*. [Online] Available: http://www.waceinc.org/papers/Australia/Erin_Jancauskas_6_14_00.pdf
14. Kolb, A. & Fry, D.A. (1975). *Toward an applied theory of experiential learning in C. Cooper (ed)*. Theories of Group Process, London, UK: John Wiley.

15. Martin E. (1997) *The Effectiveness of Different Models of Work-based University Education* Department of Employment, Education, Training and Youth Affairs J.S. McMillan Printing Group
16. Tobias Ley et al. (2008). *Modeling competencies for supporting work-integrated learning in knowledge work.* Journal of Knowledge Management vol. 12 no. 6 2008, pp. 31-47.
17. Stephenson, J. & Weil, S. (1992) *Quality in Learning: A Capability Approach in Higher Education*, Kogan Page, London.
18. Sub-Committees of the Education Council (2010), *Proposals for the Second Decade of Education Reform (2009 - 2018) in Thailand*. Prikwan publish, Bangkok.
19. WiL Working Group (2009). *Work-Integrated-Learning in Higher Education*. Committees of the Education Council, Bangkok.
20. World Economic Forum (2010). *The Global Competitiveness Report 2009-2010*. [Online] Available: <http://www.weforum.org>.

Work-integrated Learning THAILAND WiL MODEL

รูปแบบและแนวทาง การจัดการศึกษาแบบ WiL ระดับอุดมศึกษาไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานเพชร ชินินทร
รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

เอกสารประกอบสัมมนา หมายเลข 4

